

Oponentský posudek rigorózní práce

Název práce: **Rekvalifikační vzdělávání v České republice a jeho problémy**

Autorka: **Mgr. Lenka Vlčková**

Předložená práce se zabývá oblastí dalšího vzdělávání, která je z hlediska tradic vzdělávání u nás oblastí relativně mladou. Historie a zkušenosti s rekvalifikačním vzděláváním v ČR dovršují druhou desítku let a předložená práce je zřejmě první prací, která se pokouší vyhodnotit stávající zkušenosti a naznačit možné perspektivy rozvoje rekvalifikačního vzdělávání v České republice.

Autorka analyzuje velmi podrobně celou oblast rekvalifikačního vzdělávání. Analýza je prováděna v několika rovinách a to rovině institucionálního zabezpečení systému rekvalifikací, v rovině financování rekvalifikací, v rovině vyhodnocení poznatků z kontrol rekvalifikačních zařízení a vyhodnocení opakovaných terénních šetření mezi poskytovateli tohoto typu vzdělávání.

Kromě rozsáhlého úvodu je práce rozčleněna do pěti kapitol. V úvodu vymezuje autorka cíle práce a podrobně vymezuje postupy a zdroje informací které dále v práci používá.

První kapitola zasazuje problematiku rekvalifikačního vzdělávání do obecnějšího pohledu na rozvoj lidských zdrojů. Autorka zde volí přístupy vycházející z teorií znalostní ekonomiky (např. se odvolává na výzkum IPP) a přístupy zabývající se tzv. kompetencemi. Pokouší se vymezit možné pohledy na členění a vytváření kompetencí. Kapitulu pak shrnuje tvrzením, že „právě na rozvoj profesních kompetencí a na zvyšování kvalifikace pracovníků, která je při výkonu konkrétní pracovní činnosti nepostradatelná, se zaměřují i rekvalifikační kurzy, jejichž cílem je aby jejich absolventi byli v maximální míře konkurenceschopní a uplatnitelní na trhu práce“, čímž zdůvodňuje výchozí tezi, že rekvalifikace jsou podporou kompetencí.

Druhá kapitola je nazvaná „současné fungování rekvalifikačního vzdělávání“. V této kapitole autorka nejprve vymezuje legislativní prostředí vymezující problematiku rekvalifikačního vzdělávání, fungování „Akreditační komise“ a podrobněji se věnuje vývoji počtu podávaných žádostí o akreditaci vzdělávacích programů. Upozorňuje na velký nárůst těchto žádostí v r. 2009. Zde poukazuje na vliv praktik ze strany ÚP. Možná by stálo za to, zamyslet se hlouběji nad smyslem vymáhání akreditace vzdělávacích programů nejenom ze strany ÚP, kde je to legislativně podmíněno, ale i ze strany dalších státních institucí, jejichž pracovníci fakticky neznají faktický ani právní význam „akreditace“. Dále autorka charakterizuje celý proces akreditace vzdělávacího programu a informační zdroje (databáze) ve kterých je možné najít potřebné údaje. Na závěr této části 2.2. konstatuje, že v 90% jsou předkládané žádosti neúplné. Nebylo by od věci podrobněji analyzovat, kterých oblastí se ona neúplnost týká a proč k tomu dochází. Naopak část 2.4, která se zabývá zjištěními při provádění kontrol rekvalifikací systematicky a přehledně zjištěné problémy shrnuje.

Třetí kapitola práce shrnuje výsledky empirických šetření zaměřených na rekvalifikační vzdělávání, ale i ostatní vzdělávání v oblasti DPV na jehož přípravě se autorka práce metodicky podílela. Celá kapitola je obsáhlým souborem údajů, zpracovaných v podobě komentovaných tabulek a grafů. Nad

celou řadou údajů by bylo možné vést další diskuse, namátkou zmiňuji „rozložení vzdělávacích zařízení podle počtu obyvatel obce ve které sídlí“ . Do jaké míry jsou vlastní vzdělávací aktivity vázány na sídlo organizace, do jaké míry je uváděné sídlo zároveň místem podnikání? Diskutovat by bylo možné rovněž strukturu sledování oborového členění rekvalifikačních programů. Je skutečně pro rekvalifikační programy výstižné členění typu „společenské vědy“, přírodní vědy“ apod? Těmito poznámkami nepopírám význam daného výzkumu, spíš upozorňuji na problémy s nimi spojené, což koneckonců do určité míry zaznívá i v části věnované přípravě nového šetření.

Kapitola čtvrtá pak uzavírá první část práce zabývající se současnou podobou rekvalifikací a shrnuje celou řadu problémů včetně otevřeného poukázání na problémy určité dvojkolejnosti přístupu k témuž problému (MPSV resp. ÚP a MŠMT). Autorka se rovněž otevírá problém kvalifikace pracovníků působících v oblasti vzdělávání, je však otázkou k čemu by přispělo realizace následujícího návrhu „Autorka této práce domnívá, že v oblasti vzdělávání dospělých by měli působit lidé s minimálně s úspěšně absolvovanou střední školou v pedagogickém oboru.....“

Na základě předchozích zkušeností i dalších analytických a koncepčních činností v řešené oblasti pak autorka nastiňuje možné tendence ve vývoji rekvalifikačního vzdělávání a navrhuje problémové okruhy, jejichž řešení by přispělo ke zvýšení úrovně rekvalifikačního vzdělávání.

Po formální stránce je práce zpracována velmi pečlivě dle požadovaných náležitostí. Její členění je přehledné a logické. Autorka dodržuje zásady pro citování literatury z hlediska etického i formálního. Rovněž bibliografie k tématu zahrnující jak tištěné tak elektronické zdroje je velmi podrobně a pečlivě zpracovaná.

I přes výše uvedené drobné výtky a připomínky lze konstatovat, že práce splňuje požadavky na rigorózní práci a proto ji doporučuji k obhajobě.

V rámci obhajoby navrhuji diskutovat následující otázky:

- Uvádíte, že v žádostech se objevuje vysoký počet nedostatků. Není číslo 90% signálem zbytečné byrokratické tohoto procesu, která všem přiděluje práci a k rozvoji kvality vzdělávání fakticky nepřispívá.
- Uvádíte problémy s poměrně vysokým počtem žádostí o akreditaci vzdělávacích programů. Myslíte si, že k tomu vedou ještě jiné důvody, než které uvádíte ve vaší práci?
- Vzhledem k vašemu doporučení ve čtvrté kapitole tj. že „v oblasti vzdělávání dospělých by měli působit lidé s minimálně s úspěšně absolvovanou střední školou v pedagogickém oboru“ zdůvodněte, k čemu by to konkrétně přispělo a uveďte příklady středních pedagogických škol, které připravují své absolventy pro oblast vzdělávání dospělých.

V Praze dne 5.11.2010

PhDr. Bohumír Fiala